

Sygn.akt III AUa 1185/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Sławomir Bagiński (spr.)

Sędziowie: SA Alicja Sołowińska

SO del. Teresa Suchcicka

Protokolant: Barbara Chilimoniuk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 czerwca 2017 r. w B.

sprawy z odwołania L. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy L. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 6 października 2016 r. sygn. akt V U 1638/15

oddala apelację.

SSO del. Teresa Suchcicka SSA Sławomir Bagiński SSA Alicja Sołowińska

Sygn. akt III AUa 1185/16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 8 września 2015 roku wydaną w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz ustawy z dnia 19 grudnia 2009 roku o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2009 roku Nr 237, poz. 1656 ze zm.) odmówił L. P. prawa do emerytury pomostowej, z uwagi na to, że wnioskodawca nie spełnił wymogu 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Stanowisko to zostało powtórzone w decyzji z dnia 27 października 2015 roku.

Na podstawie dokumentów dołączonych do wniosku organ rentowy przyjął za udowodnione okresy składkowe i nieskładkowe w wymiarze 38 lat, 5 miesięcy i 8 dni. Zakład nie zaliczył ubezpieczonemu spornego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych, w rozumieniu załączników 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, w Przedsiębiorstwie (...) S.A. i Spółce (...) w M...

Odwołania od powyższych decyzji złożył L. P.. Skarżący wniósł o uwzględnienie, że praca ta była wykonywana w warunkach szczególnych, albowiem polegała na kierowaniu pracami przy budowie dróg i układaniu nawierzchni z masy bitumicznej. Jego stanowisko pracy znajdowało się na zewnątrz wśród pracowników. Warunki pracy osoby

nadzorującej jak i pracowników bezpośrednio wykonujących te czynności niczym się nie różniły i były prowadzone w różnych warunkach atmosferycznych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z 6 października 2016 roku oddalił odwołanie i zasądził od L. P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Stwierdził, że prawo do emerytury pomostowej przysługuje jeżeli wszystkie przesłanki określone w art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2009 roku o emeryturach pomostowych są spełnione łącznie.

Sąd Okręgowy jako bezsporne ustalił, że L. P. urodzony (...) na dzień złożenia wniosku o przyznanie mu emerytury pomostowej: miał ukończone 60 lat, legitymował się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 38 lat, 5 miesięcy i 8 dni, nie pozostawał w stosunku pracy.

Sąd Okręgowy stwierdził, że sporne pozostawało, czy skarżący legitymuje się wymaganym, co najmniej 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, przy czym prace te musiałyby zostać ujęte w załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych.

Ze świadectw pracy (k-15 i k-21 akt ZUS) - jak wskazał Sąd Okręgowy - wynika, że w spornych okresach wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku majstra robót bitumicznych. Z. J., A. M. i P. S. zgodnie zeznali, że odwołujący pracował bezpośrednio przy układaniu masy bitumicznej. Pracował w odzieży ochronnej wśród oparów w takich samych warunkach jak pracownicy wykonujący te prace bezpośrednio. Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu bhp. W konkluzji biegły stwierdził, że „wnioskodawca w spornych okresach czasu zakwestionowanych przez ZUS nie wykonywał prac w szczególnych warunkach wymienionych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych”. Swoje stanowisko podtrzymał w opinii uzupełniającej, w której obszernie ustosunkował się do zarzutów przedstawionych przez pełnomocnika wnioskodawcy. Sąd Okręgowy uznał te opinie za spójne, logiczne i nie zawierające wewnętrznych sprzeczności. Oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu budowy dróg, albowiem zmierzał on jedynie do przewlekłości postępowania, był spóźniony i wszystkie sporne kwestie zostały wyczerpująco wyjaśnione przez biegłego z zakresu bhp.

Jednocześnie odwołujący nie wnioskował o doliczenie jakiegos innego okresu poza wyżej wskazanym. Dlatego też Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczony nie legitymuje się 15 letnim okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Jako podstawę rozstrzygnięcia sąd pierwszej instancji podał art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od tego wyroku złożył L. P.. Wyrok zaskarżył w całości. Zarzucił mu:

- naruszenie art. 217 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. poprzez niedopuszczenie prawidłowo zgłoszonego wniosku o dopuszczenie oraz przeprowadzenie dowodu z opinii dowodu z opinii biegłego w zakresie budowy dróg, podczas gdy dowód ten dotyczy okoliczności mających dla sprawy istotne znaczenie, tymczasem sąd uznał powyższy dowód jako zmierzający do przewlekłości postępowania, spóźniony, a wszystkie sporne kwestie zostały wyczerpująco wyjaśnione przez biegłego z zakresu bhp, podczas gdy sporne okoliczności zwłaszcza w zakresie charakteru pracy wykonywanej przez odwołującego, zakresu jego obowiązków na poszczególnych stanowiskach, rodzaju pracy powierzonej i faktycznie wykonywanej oraz czy powyższe prace wykonywane przez odwołującego w poszczególnych spornych okresach czasu były wykonywane w warunkach pozwalających na uznanie, że była to praca w warunkach szczególnych, o szczególnym charakterze nie zostały wyjaśnione, a dowód ten dotyczy okoliczności mających dla sprawy istotne znaczenie, zaś sama konieczność powołania powyższego dowodu powstała z niepełnej i niepełnej opinii biegłego z zakresu bhp, sam zaś wniosek dowodowy został złożony pismem z 25.07.2016 r., co oznacza, iż można przeprowadzić zawnioskowany dowód do wyznaczonej rozprawy na dzień 6.10.2016 r. bez przewlekania

postępowania (po oddaleniu wniosku dowodowego pełnomocnik odwołującego złożył zastrzeżenia do protokołu stosownie do art. 162 k.p.c.

- naruszenie art. 233 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, wybiórczo wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, polegające na praktycznym pominięciu dla oceny faktów w postaci zeznań świadków w zakresie faktycznego wykonywania obowiązków na drodze przez odwołującego i oparcie przez Sąd Okręgowy jedynie na opinii biegłego z zakresu bhp, podczas gdy powołany biegły nie badał faktycznie wykonywanej pracy przez odwołującego w spornych okresach, a oparł swoją opinię na literalnym brzmieniu nazw stanowisk pracy wymienionych w poszczególnych świadectwach pracy odwołującego, a tym samym doprowadziło to do nieprawidłowej oceny w zakresie czasookresu zatrudnienia oraz prawidłowej kwalifikacji pracy odwołującego się jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie odwołującemu prawa do emerytury pomostowej oraz uznanie, że w spornych okresach wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracą w szczególnych warunkach, o szczególnym charakterze, ewentualnie

- uchylene zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji wraz orzeczeniem o kosztach za obie instancje.

Ponadto skarżący wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu budowy dróg na okoliczność wykazania zakresu obowiązków, specyfiki pracy odwołującego w terenie podczas budowy dróg oraz wskazania, że charakter pracy odwołującego, zakres obowiązków na poszczególnych stanowiskach, rodzaj prac powierzonych oraz faktycznie wykonywanych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wskazuje, że odwołujący wykonywał prace w warunkach pozwalających na uznanie, że była to praca w szczególnych warunkach, o szczególnym charakterze.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Częściowo prawidłowo sąd pierwszej instancji zidentyfikował sporne zagadnienie prawne. Jednakże nie przeprowadził w odniesieniu do tego wystarczających ustaleń faktycznych i rozważań prawnych. Lakoniczność uzasadnień sądowych jest ich zaletą i to rzadko osiąganą. Rozważanie kwestii spornych wymaga jednak z reguły przedstawienia bardziej szczegółowych ustaleń faktycznych oraz prawnych niż w odniesieniu do zagadnień niespornych. Uzasadnienie powinno zawierać niezbędne elementy stanu faktycznego oraz roztrząsanie dowodów i kwalifikacji prawnej (art. 328 § 2 k.p.c.). Takich niezbędnych elementów, w znacznej części, nie zawiera uzasadnienie sądu pierwszej instancji. W tym kontekście zasadny jest zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c.

Poza niespornymi okolicznościami - wskazanymi na drugiej stronie, w ostatnim akapicie uzasadnienia sądu pierwszej instancji, Sąd Apelacyjny dokonał zatem samodzielnych ustaleń faktycznych:

A. P. urodził się (...)

Okresy zatrudnienia wnioskodawcy na podstawie stosunku w pełnym wymiarze czasu pracy, mogące być uznane za prace w szczególnych warunkach to:

a) od 1.08.1975 r. do 23.05.1992 r. - w Przedsiębiorstwie (...) w B. na stanowisku majstra robót bitumicznych, w tym:

- w okresie od 26.1976 r. do 1.05.1978 r. służba wojskowa, a

- w okresie od 10.06.1982 r. do 1.06.1983 r. - w Przedsiębiorstwie (...) nr (...) na stanowisku pomiarowego;

b) od 23.06.1993 r. do 4.11.1993 r. - w Przedsiębiorstwie (...) w Turcji na stanowisku asfalcjarza na stanowisku asfalcjarza;

- c) od 6.05.1994 r. do 25.08.1994 r. - w Przedsiębiorstwie (...) w Turcji na stanowisku asfalcjarza;
- d) od 1.04.1997 r. do 8.08.1997 r. – w (...) s.c. w H. na stanowisku majstra drogowego
- e) od 11.08.1997 r. do 31.08.2002 r. – (...) sp. z o.o. w M. na stanowisku majstra robót bitumicznych.
- f) od 5.08.2002 r. do 31.07.2006 r. – w (...) sp. z o.o. w Ł. na stanowisku majstra robót drogowych
- g) od 3.07.2006 r. do 31.03.2009 r. – w (...) SA w W. na stanowisku kierownika budowy/specjalizacja - kierownik robót, a od 1.04.2008 r. na stanowisku kierownika budowy;
- h) od 1.04.2009 r. do 31.05.2010 r. – w (...) SA w B. na stanowisku kierownika robót
- i) od 1.06.2010 r. do 31.12.2011 r. – w (...) SA w K. na stanowisku kierownika robót;
- j) od 2.04.2012 r. do 30.06.2013 r. – w Grupie (...) sp. z o.o. w H. na stanowisku kierownika robót bitumicznych;
- k) od 1.09.2013 r. do 13.12.2014 r. – w U. w B., na stanowisku majstra robót asfaltowych od 1.09.2013 r. do 31.01.2014 r., na stanowisku majstra robót nawierzchniowych od 1.02.2014 r. do 13.12.2014 r.

Okoliczności powyższe ustalono na podstawie świadectw pracy zawartych w aktach organu rentowego: aktach dotyczących kapitału początkowego i aktach emerytalnych.

W toku postępowania przedstawione zostały świadectwa pracy i zaświadczenia dotyczące pracy w szczególnych warunkach. Stwierdzono w nich, że wnioskodawca:

- w czasie zatrudnienia od 1.08.1975 r. do 23.05.1992 r., w okresach: 1.08.1975 r.- 25.04.1976 r., 2.05.1978 r.- 9.06.1982 r., 11.06.1983 r. – 23.05.1992 r. na stanowisku majstra robót bitumicznych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace: kontrola międzyoperacyjna, kontrole jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których wykonywane są prace wymienione w wykazie A dziale XIV poz. 24 pkt 1 stanowiącym załącznik Nr 1 do zarządzenia Ministra Komunikacji Nr 64 z dnia 29.06.1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu Ministra Komunikacji (świadectwo z 14.06.2013 r. wystawione przez (...) SA w B., k. 15 akt emerytalnych);

- w okresach od 23.06.1993 r. do 4.11.1993 r. oraz od 6.05.1994 r. do 25.08.1994 r. stale i w pełnym wymiarze wykonywał pracę na stanowisku asfalcjarza wymienionym w wykazie A, dziale IX poz. 4 pkt 2 „Prace asfalcjarzy i przy gotowaniu asfaltu – konserwator dróg o nawierzchni bitumicznej (świadectwo z 27.09.2013 r. wystawione przez (...) SA w W., k. 19 akt emerytalnych).

- od 11.08.1997 r. do 31.08.2002 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace polegające na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji usług dozoru inżyniersko-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie na stanowiskach: majster robót bitumicznych zgodnie z Wyk. A – Dz. XIV pkt 24 Rozp. R.M. z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz. U. nr 8 poz. 43) oraz zgodnie z Wyk. A – Dz. XIV pkt 24.1. zarządzenia nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983 r. w sprawie prac w szczególnych warunkach uprawniających do niższego wieku emerytalnego (świadectwo pracy wystawione przez (...) sp. z o.o. w M. – k. 23 akt emerytalnych),

W świadectwach pracy z szeregu okresów zatrudnienia nie stwierdzono pracy w szczególnych warunkach. Odpowiednią rubrykę wypełniono przez adnotację: „nie dotyczy” lub „nie”. Odnosi się do zatrudnienia w okresach: od: 5.08.2002 r. do 31.07.2006 r. – w (...) sp. z o.o.; od 3.07.2006 r. do 31.03.2009 r. – w (...) SA w W., od 1.04.2009 r. do 31.05.2010 r. – w T. Przedsiębiorstwo (...), od 1.06.2010 r. do 31.12.2011 r. – w (...) SA w K., od 2.04.2012 r. do 30.06.2013 r. – w Grupie (...) sp. z o.o. w H. oraz od 1.09.2013 r. do 13.12.2014 r. – w U. w B..

Okoliczności związane z charakterem pracy przedstawili też świadkowie. Sąd pierwszej instancji rzeczywiście nie odniósł się szczegółowo do tych zeznań. W tym zakresie częściowo zasadny jest drugi zarzut apelacji. Generalnie Świadek Z. J. (k. 39) pracujący w Przedsiębiorstwie (...) w latach 1975-1996, zeznał, że wnioskodawca pracował bezpośrednio przy rozkładaniu masy bitumicznej. Świadek A. M. (k. 39), pracujący w (...) jako operator walca oraz w E. w latach 1998-2004, stwierdził że wnioskodawca był majstrem zakładał buty i badał grubość masy i temperaturę, chodził po gorącej masie i wdychał opary, pomagał przy robieniu zjazdów ręcznie. Świadek P. S. pracujący z wnioskodawcą w PD-M i M. E., zeznał że wnioskodawca był kierownikiem polowym, pracował zawsze za rozścielaczem, chodził i mierzył masę; jak brakowało rąk do pracy to bywało, że musiał pokazać jak to się robi i brał łopatę do ręki.

Z zeznań tych nie wynika, że wnioskodawca stale i pełnym wymiarze czasu pracy zajmował się ręcznym układaniem na gorąco nawierzchni z mieszanek mineralno-bitumicznych. Zwrócić należy uwagę, że nie wynika to z samych twierdzeń wnioskodawcy zawartych w odwołaniu i z wyjaśnień złożonych w toku rozprawy. W odwołaniu (k. 2v. – 3) wnioskodawca stwierdził, że „proces budowy dróg zawiera w sobie element zmechanizowanego układania asfaltu przy użyciu sprzętu ciężkiego jak również element jego ręcznego wykańczania. Wymienić tu należy m.in. ręczną obróbkę kratki ściekowych, studni rewizyjnych, uzupełnianiem masy przy krawężnikach, wykonywanie zatok autobusowych i innych elementów drogi. Po wykonaniu głównego odcinka drogi takie elementy jak zjazdy na posesje, drogi boczne, zatoki autobusowe wykonywane są ręcznie, przy pełnym składzie tam pracujących, włącznie z majstrem robót bitumicznych i operatorem sprzętu. Majster robót bitumicznych poza odpowiedzialnością za jakość wykonanej roboty oraz jej organizację na bieżąco uczestniczy we wszystkich etapach jej budowy i wykonuje prace na równi z pozostałymi pracownikami. (...) jako majster wykonywałem czynności – nadzór nad pracownikami, sprzętem, organizacją robót i dostawą masy bitumicznej. Natomiast jako robotnik drogowy pracowałem na równi z pozostałymi pracownikami i wykonywałem wszystkie te same czynności i w tych samych warunkach”.

Na podstawie przedstawionych dokumentów, a także zeznań świadków uznać należy, że wnioskodawca, wykonywał prace w nadzorze technicznym i na stanowiskach kierowniczych: majstra robót bitumicznych, majstra robót drogowych, majstra drogowego, majstra robót asfaltowych, majstra robót nawierzchniowych, kierownika budowy, kierownika robót, kierownika robót bitumicznych.

Za prace przy ręcznym układaniu uznać można by jedynie pracę na stanowisku asfalcjarza w okresach od 23.06.1993 r. do 4.11.1993 r. i od 6.05.1994 r. do 25.08.1994 r.

Nabycie prawa do emerytury pomostowej w odniesieniu do okoliczności sprawy rozważać można na podstawie art. 4 i 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2009 roku o emeryturach pomostowych (t. j. Dz.U. z 2017 r. poz. 664). Przepisy te wskazują, że aby uzyskać prawo do emerytury pomostowej wymagane jest wykonywanie pracy w warunkach szczególnych określonych w ustawie o emeryturach pomostowych. Wykaz tych prac zawiera załącznik nr 1. Z tym, że uzyskanie prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych wymaga, oprócz spełnienia innych warunków, aby prace w szczególnych warunkach wykonywane były po 31.12.2008 r.(art. 4 pkt 6). Natomiast nabycie emerytury pomostowej na podstawie art. 49 ustawy emerytalnej wymaga wykonywania takich prac przez okres 15 lat przed 1.01.2009 r. Wyraźnie stwierdzić należy, że nie chodzi tu o prace w szczególnych warunkach określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 ze zm.), lecz prace wymienione w ustawie o emeryturach pomostowych.

Decydujące znaczenie miało ustalenie czy wnioskodawca stale i pełnym wymiarze (art. 3 ust. 4 ustawy o emeryturach pomostowych) wykonywał „prace przy ręcznym układaniu na gorąco nawierzchni z mieszanek mineralno-bitumicznych” (poz. 31 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych). Istotne jest czy prace w nadzorze są również pracami przy ręcznym układaniu nawierzchni.

Jakkolwiek „określenie prac z poz. 31 wykazu prac w szczególnych warunkach „nie zawiera sformułowania „osobiście” ani też „bezpośrednio”, to nie ulega wątpliwości, że nie dotyczy to osób sprawujących nadzór nad osobami

wykonującymi faktycznie te prace. Zawarte w niej sformułowanie „przy ręcznym” należy uznać za zawężenie zakresu osób świadczących tego rodzaju prace, a więc nie dotyczy to pracowników wykonujących te prace za pomocą jakichś maszyn, urządzeń. Tym bardziej nie można odnosić tego punktu do prac przy nadzorze, czy też do stanowisk kierowniczych. (...) gdyby intencją ustawodawcy było takie rozszerzenie rozumienia powyższego przepisu, to wyraźnie by to zaznaczył, tak jak zostało to dokonane w przypadku rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.” (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie dnia 31 maja 2016 r. sygn. akt III AUa 778/15)

Użycie słowa „przy” nie oznacza, że chodzi o jakiegokolwiek prace w bliskości czasowo-przestrzennej do pracownika zajmującego się ręcznym układaniem nawierzchni. Słowo „przy” jest to: przyimek sygnalizujący stosunek współwystępowania, styczności w czasie i przestrzeni”. Zostało ono użyte jednak w takim kontekście, że „elementem do którego coś jest odnoszone za pomocą przyimka przy” jest to na „co się kieruje z czym wiąże się czyjaś praca” np. <Naprawiać coś przy motorze>” (znaczenie „g” w: Słowniku Języka Polskiego pod redakcją Mieczysława Szymczaka, W-wa 1995 r.).

Ponadto wskazać wypada na praktykę uznawania pracy w szczególnych warunkach określonej w rozporządzeniu z 7 lutego 1983 r. Wykaz A dział IX poz. 5.

W zarządzeniu nr 9 Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 1 lipca 1983 r. w sprawie stanowisk pracy (...), na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach... za prace bitumiarzy, uznawano prace maszynisty różnych maszyn drogowych oraz rozkładacza mas bitumicznych. Analogicznie w Zarządzeniu Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy (...), na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach... za prace bitumiarzy uznawano prace maszynistów różnych maszyn drogowych oraz rozkładacza mas bitumicznych i dozowacza mas bitumicznych.

Są to prace na stanowiskach robotniczych, nie związane z nadzorem. Ustawa o emeryturach pomostowych znacząco ograniczyła rodzaj prac uznawanych za prace w szczególnych warunkach. Pominięto prace maszynistów, czyli szereg prac bezpośrednio związanych z oddziaływaniem oparów asfaltu nie jest uznawanych obecnie za prace w szczególnych warunkach. W takiej sytuacji nie sposób uznać, że prace w nadzorze nad pracami ręcznego układania mas bitumicznych pozostały pracami w szczególnych warunkach. Zwrócić też należy uwagę na treść art. 3 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych: Praca w nadzorze wykonywana przez wnioskodawcę nie była związana z żadnym czynnikiem ryzyka wskazanym w art. 3 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

W konsekwencji należało uznać, że wnioskodawca po 31.12.2008 r. nie wykonywał w pełnym wymiarze pracy przy ręcznym układaniu na gorąco nawierzchni z mieszanek mineralno-bitumicznych. Po pierwsze pracował w nadzorze technicznym lub na stanowiskach kierowniczych. Praca ta nie polegała na ręcznym układaniu nawierzchni. Po drugie, nawet jeżeli wykonywał takie prace, to czynności w tym zakresie nie były stałymi, a raczej sporadycznymi. Ponadto nadzorował prace przy układaniu nawierzchni wykonywanej maszynami, nie nadzorował zatem tylko prac przy ręcznym układaniu nawierzchni. Te ostatnie były pracami wykończeniowymi, po wykonaniu zasadniczych elementów drogi. Zwrócić należy uwagę, że żaden z pracodawców po 31.12.2008 r. nie uznawał pracy wnioskodawcy za pracę w szczególnych warunkach. Także przed wejściem w życie ustawy o emeryturach pomostowych pracodawcy nie uznawali za pracę w szczególnych warunkach żadnej pracy od 5.08.2002 r.

W takiej sytuacji wnioskodawcy nie przysługuje emerytura pomostowa na podstawie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

Ubezpieczony nie spełnia także warunków do nabycia emerytury pomostowej na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Nie wykonywał on przez 15 lat pracy w warunkach szczególnych określonych w ustawie o emeryturach pomostowych. Przed 1.01.2008 r. wnioskodawca wykonywał w większości pracę na stanowiskach majstra i kierownika, czyli polegała ona na wykonywaniu nadzoru i organizacji pracy. Do tej pracy odnoszą się zatem wcześniejsze uwagi. Okresami, które mogłyby być uznane za pracę w szczególnych warunkach (pracę przy ręcznym

układaniu nawierzchni na gorąco) są jedynie okresy: od 23.06.1993 r. do 4.11.1993 r. i od 6.05.1994 r. do 25.08.1994 r. Wnioskodawca wykonywał wówczas pracę na stanowisku asfalcjarza. Jednakże okresy te są zbyt krótkie.

Zarzuty apelacji, jakkolwiek okazały się częściowo uzasadnione, nie mogły jednak doprowadzić do zmiany zaskarżonego wyroku.

Zarzut naruszenia 217 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. nie jest skuteczny. Nie było potrzeby dopuszczania dowodu z opinii biegłego z zakresu budowy dróg. Okoliczności sprawy wskazują, że ostatecznie ważne było tylko to, czy wnioskodawca pracował w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Dokonanie tej oceny nie wymagało opinii biegłego. Jest to bowiem kwestia kwalifikacji prawnej. Nie może tego dokonać biegły. Biegły specjalista z zakresu bhp, czy biegły z mający wiedzę o procesach produkcyjnych może wyjaśnić pewne pojęcia w odniesieniu do technologii czy organizacji pracy. Może to być przydatne do określenia desygnatów pojęcia jakiejś pracy. Takie szczegółowe przedstawienie organizacji pracy w niniejszej sprawie nie jest potrzebne. To co wynika z wyjaśnień wnioskodawcy i zeznań świadków jest bowiem wystarczające do stwierdzenia, czy wnioskodawca w pełnym wymiarze wykonywał „prace przy ręcznym układaniu na gorąco nawierzchni z mieszanek mineralno-bitumicznych”.

Z tego powodu nie było też potrzeby dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu budowy dróg w postępowaniu przed sądem drugiej instancji. Poza tym teza dowodowa wniosku o dopuszczenie tego dowodu w części została błędnie sformułowana. Biegły nie ma wiedzy na temat zakresu obowiązków na poszczególnych stanowiskach oraz rodzaju prac powierzonych i faktycznie wykonywanych przez wnioskodawcę. Gdyby miał taką wiedzę, to powinien być przesłuchany w charakterze świadka. Biegły mógłby się wypowiedzieć jakże zwykle obowiązki przypisane są do danego stanowiska, jak przebiegają procesy technologiczne i organizacyjne oraz jaką rolę w tych procesach pełnią pracownicy zatrudnieni na poszczególnych stanowiskach. Jednak jak już wskazano nie było to potrzebne.

Zasadny okazał się częściowo zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c w zw. z art. 328§ 2 k.p.c przez brak wszechstronnej oceny dowodów oraz brak wystarczających ustaleń faktycznych i niedostateczne rozważania prawne co kwalifikacji pracy wnioskodawcy jako pracy w szczególnych warunkach. Sąd pierwszej instancji powinien także rozważyć zastosowanie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Zarzuty te nie mogły jednak odnieść skutku oczekiwanego przez skarżącego, z uwagi na przedstawione wyżej ustalenia i dokonaną na ich podstawie kwalifikację prawną.

Konkludując, ubezpieczony nie wykazał, że po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych świadczył pracę w warunkach szczególnych, ani też nie wykazał posiadania co najmniej 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy, dlatego nie przysługuje mu emerytura pomostowa.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

Alicja Sołowińska Sławomir Bagiński Teresa Suchecka